

de penningstinna

Staten har i dag ett budgetunderskott på bortemot 100 miljarder kr. Regeringen letar febrilt efter nya skatteobjekt och måste lägga band på sin obotliga lust att öka takten i utgiftskarouselen. Det är lätt att ana vändan i Kanslihuset.

Inte heller den enskilde medborgaren har det särskilt fett. Skattetrycket hårdnar, nya pålagor tillkommer, samtidigt som sträng återhållsamhet med lönekra-ven i den kommande avtalsrörelsen framställs som den ädlaste av alla dygder.

Sådana triviala bekymmer saknar merparten kommuner och landsting. För dem är problemet snarast det motsatta. De har för mycket pengar och vet inte var de skall göra av dem.

Sistlidna årsskifte kunde landets kommuner redovisa mer än 13 miljarder kr i likvida medel och landstingen närmare 14 miljarder. Summorna kan jämföras med primärkommunernas totala kommunalskatt, som uppgick till 61 miljarder. Därav har kommunerna alltså fått 13 miljarder "över".

13 respektive 14 miljarder kr – det är pengar det också, även för de kommunalmän som tror sig ha någon sorts förtur på att pungslå den enskilde på hans inkomster.

Beloppen skall också ses mot bakgrund av kommunernas litanior för några år sedan, när den borgerliga regeringen upplyste dem om att de inte längre fick låta utgifterna stiga med fyra procent per år.

Det skall påpekas att en del av kommunernas likviditet är reserverad för angelägna framtida behov. Men de har också placerat sina pengar i statsskuldväxlar, företagscertifikat, riksbanksobligationer och banker eller lånat ut dem till

finansbolag.

Varför skall kommunerna ägna sig åt sådant?

Den situation som uppstått är inte riskfri. En av förklaringarna till kommunernas goda ekonomi är att de rationaliserat sin verksamhet under trycket av regeringens besparingssignaler. De har uppenbarligen prövat varje ny utgiftskrona något sorgfälligare än tidigare.

Men nu, när kommunernas kassakistor håller på att sprängas, har de inte samma tryck på sig längre. Nu är det fara värt att de på nytt blir lättsinniga med utgifterna. Sådana tendenser har redan märkts, framför allt i socialistiskt dominerade kommuner.

En annan risk är att strävandena efter effektivisering av den kommunala verksamheten upphör. Kommunalmännen kan lätt inbilla sig att de nu gjort tillräckligt i det avseendet.

Ännu farligare är att omprövningen av kommunernas verksamhet inhiberas. Oberoende av kommunernas rekordstarka likviditet i nuläget är det nödvändigt att de förutsättningslöst analyserar vad de egentligen bör syssla med i framtiden. Är ett kommunalt åtagande som

för 50 år sedan tedde sig naturligt lika motiverat i dag? På vilka områden kan ökad effektivitet uppnås med mera konkurrens och privatisering?

Kommunerna har kraftigt överbeskatat medborgarna. Ändå talar de ansvariga tyst om skattesänkningar. Likt Joakim von Ankor vill de fortsätta tumla om i de väldiga penninghögarna. Deras argument för bibehållet skattetryck är att de inte vet vad staten kan hitta på som försämrar deras ekonomi.

Regeringen bör inte finna sig i att utnyttjas som tillhygge på det sättet. Varför sätter den inte press på kommunerna för att få dem att reducera skatten, dvs betala tillbaka en del av de pengar som tagits från medborgarna alldeles i onödan? Kommunalmännen bör få veta att det statliga stödet i annat fall krymper radikalt.

Med lägre kommunalskatt skapas utrymme för statliga åtstramningar. De blir inte lika kännbara för medborgarna om utdebiteringen i kommunerna samtidigt minskar.

Så bör en stark regering handla. Vad gör den nuvarande?

Matti Häggström